

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมทันตสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอม่วงสามสิบ

ญาติ ใจแก้ว, อารีรัตน์ จันทรมณี

ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ ในปี 2557- 2558 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอม่วงสามสิบส่วนหนึ่งยังจัดกิจกรรมการส่งเสริมทันตสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น มีการจัดขนมกรุบกรอบเป็นอาหารว่างให้เด็ก หรือไม่มีกิจกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังคงซื้อขนมถุง นมหวาน/นมเปรี้ยวให้เด็กมากขึ้นที่ศูนย์เด็กเล็ก มีการนำนมขวดมากินก่อนนอนกลางวัน และไม่แปรงฟันให้เด็กตอนเช้าก่อนมาโรงเรียน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวทำให้เด็กมีความเสี่ยงสูงในการเกิดโรคฟันผุ

กิจกรรมการพัฒนา

1. ในปี 2557- 2560 ปรับเปลี่ยนการประชุมแบบให้ความรู้เป็นรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ครูได้เห็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมทันตสุขภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งอื่นที่เป็น best practice แต่สามารถปฏิบัติได้จริง มีกิจกรรมการนำเสนอผลงานและมอบรางวัลให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นด้านการส่งเสริมทันตสุขภาพ
2. ในปี 2559-2560 เพิ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยจัดเวทีการเสวนาปัญหาเด็กเล็กฟันผุระหว่างผู้ปกครองและครูที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงของเด็ก

การประเมินผลการเปลี่ยนแปลง

1. ร้อยละการจัดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปี 2557-2560

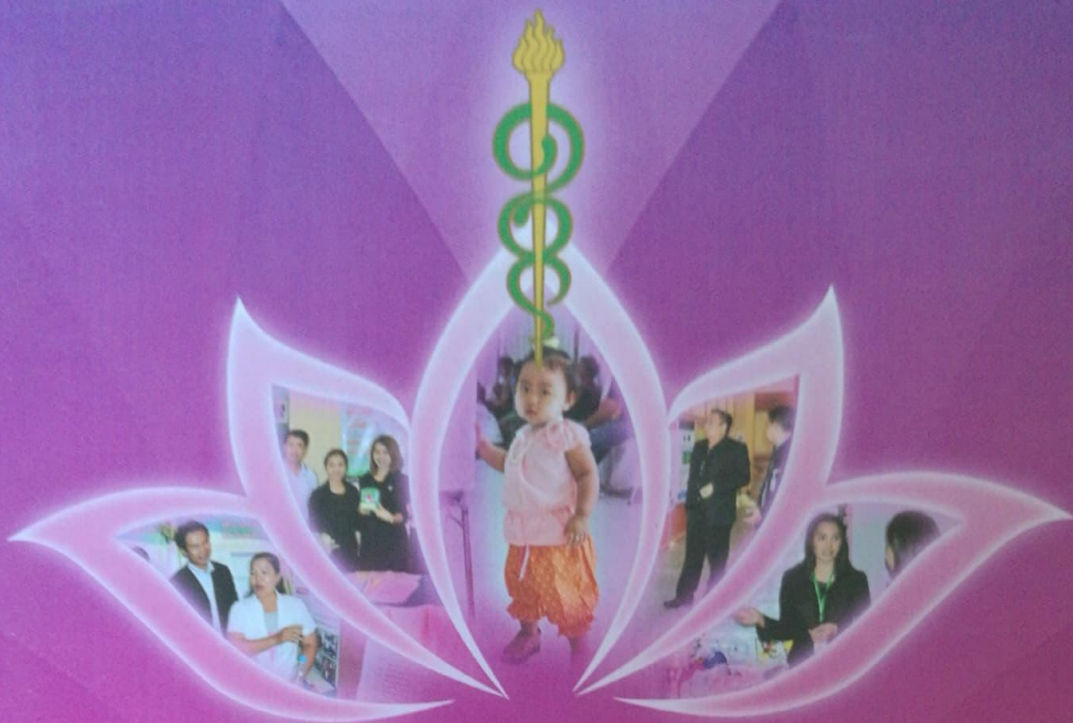
ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	2557	2558	2559	2560
จัดอาหารว่างเป็นผลไม้ 3-5 วันต่อสัปดาห์	100	100	100	100	100
จัดอาหารว่างเป็นขนมกรุบกรอบให้กับเด็ก	0	35.7	0	0	0
จัดนมจืดให้กับเด็ก	100	100	100	100	100
มีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์	100	100	96.1	100	100
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีกิจกรรมการตรวจช่องปากโดยครูหรือทันตบุคลากร	100	100	100	100	100

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งมีการจัดนมจืดให้เด็ก มีการจัดอาหารว่างเป็นผลไม้ 3-5 วันต่อสัปดาห์ มีกิจกรรมการตรวจช่องปากโดยครู ส่วนกิจกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันพบว่าในปี 2558 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง ที่เป็นศูนย์เปิดใหม่ยังไม่ได้ดำเนินการ ซึ่งหลังจากนั้นในปี 2559 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งได้ดำเนินการกิจกรรมนี้โดยมีงบประมาณการสนับสนุนแปรงสีฟัน ยาสีฟัน แก้วน้ำ และผ้าเช็ดหน้า จากองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ปกครอง ในปี 2557 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร้อยละ 35.7 ยังคงมีการจัดขนมถุงเป็นอาหารว่างให้เด็กแต่ในปีต่อมาไม่มีศูนย์ใดจัดขนมถุงเป็นอาหารว่างให้เด็ก

2. ร้อยละพฤติกรรมทันตสุขภาพของเด็ก 3 ปี ในปี 2557-2560

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	2557	2558	2559	2560
เด็กล้างนมหวาน /นมเปรี้ยว มาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0	28.1	36.1	11.2	7.3
เด็กล้างนมขวดมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0	28.9	15.3	13.3	6.1
เด็กล้างนมมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0	61.5	40.4	56.1	27.4
เด็กแปรงฟันตอนเช้าก่อนมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	80	89.3	94.2	92.6	95.1
เด็กมีฟันสะอาด	80	77.5	83.3	79.1	85.4

ในส่วนของพฤติกรรมเด็กที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง พบว่า เด็กประมาณร้อยละ 90 แปรงฟันโดยผู้ปกครองก่อนมาโรงเรียน โดยเด็กประมาณร้อยละ 80 มีฟันสะอาด มีเด็กบางส่วนนำนมหวาน /นมเปรี้ยว นมขวด และนม มาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่มีแนวโน้มลดลง **บทเรียนที่ได้รับ** ทันตบุคลากรได้ปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานและได้ฝึกทักษะการเป็นผู้สนับสนุน ได้เปิดใจให้กว้างเรียนรู้ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานของครู ไม่ยึดติดรูปแบบแต่ในทางทฤษฎี หรือการสอนอย่างเดียว นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้ข้อจำกัดของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานในบริบทของสังคมปัจจุบันพร้อมทั้งฝึกทักษะในการไกลเกลี่ยนำมาสู่ข้อตกลงร่วมกันของครูและผู้ปกครองที่สามารถปฏิบัติได้จริงเช่น ลดการกินขนมไม่ใช่งดการกินขนม ในพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กถึงจะมีแนวโน้มลดลงแต่ต้องดำเนินกิจกรรม ฝ่าละอองธุลีไฟและประเมินผลในปีต่อไปอย่างต่อเนื่อง

๑๐๐ ปี การสาธารณสุขไทย ร้อยใจวิชาการชาวอุบล

วารสารวิชาการ

สาธารณสุขอุบลราชธานี

UBONRATCHATHANI PUBLIC HEALTH JOURNAL

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 มิถุนายน - กันยายน 2561